ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣ

ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಎ.[1] & ಎಸ್.ಎ. ಗೋವರ್ಧನ[2]

[1]ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

[2]ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18849638

ABSTRACT:

ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲುಗಳಲ್ಲೊಂದು ಆಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವು ಕುಟುಂಬದೊಳಗೆ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಆಗುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ, ನಾಗರಿಕರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಎಂಬ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ನೈತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ಅದರ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ, ಚೈತನ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪತ್ರಿಕೆಯು ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ, ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಫಾರ್ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್ (ಎಡಿಆರ್ – ADR) (2025) ವರದಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಪರಿಣಾಮ ಹಾಗೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

KEYWORDS:

ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ, ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣ, ಭಾರತ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಪಕ್ಷಪದ್ಧತಿ.

ಪೀಠಿಕೆ:

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಹೊರತಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹೊಂದಿರುವ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿಗಳು, ಮಾಧ್ಯಮ, ಬೌದ್ಧಿಕ ವಲಯ ಮತ್ತು ಸಂಘಟಿತ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪಿಸುವುದು, ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ–ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ನಿಗಾವಹಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಆಂತರಿಕ ಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಗಂಭೀರ ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಕುಟುಂಬದೊಳಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುವ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಕೆಲವೇ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿ, ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ, ಪ್ರತಿಭಾಧಾರಿತ ನಾಯಕತ್ವ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಆಂತರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲ, ಅದು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಮೇಲೆಯೂ ಆಳವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ನಾಗರಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವದ ಅಡಿಗೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದರಿಂದ, ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿಗಳ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಧ್ವನಿ ಕುಗ್ಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ರಕ್ಷಣಾಕಾರಕ ವಲಯವಾಗಿರುವ ತನ್ನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪತ್ರಿಕೆ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ, ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣ: ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ:

ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ನಾಯಕತ್ವ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವು ವಂಶದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಆಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಇದು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿತವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಆಂತರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳವರೆಗೆ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪಕ್ಷದ ಟಿಕೆಟ್ ವಿತರಣೆ, ನಾಯಕತ್ವ ಆಯ್ಕೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಪ್ರಮುಖ ಮಾನದಂಡವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಆಂಟೋನಿಯೋ ಗ್ರಾಂಸ್ಕಿ ಅವರು 'ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿರೋಧದ ನಡುವಿನ ಹೋರಾಟದ ವಲಯ'ವೆಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಮತೋಲನಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ರಾಬರ್ಟ್ ಪುಟ್ನಂ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ, 'ಬಲಿಷ್ಠ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ'. ಆದರೆ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ವಲಯವಾಗಿ ಉಳಿಯಲು

ಬಿಡದೆ, ಅದನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವದ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಅಪಾಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ನಡುವಿನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿಗಳು, ಮಾಧ್ಯಮ, ಬೌದ್ಧಿಕ ವಲಯ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ–ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಗಾವಹಿಸುವುದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗುತ್ತಿರುವ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ಈ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಗಂಭೀರ ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವು ಕೆಲವೇ ಕುಟುಂಬಗಳೊಳಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಫಾರ್ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್ ವರದಿ(ಎಡಿಆರ್)–2025 :

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಫಾರ್ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್ (ಎಡಿಆರ್) ಎಂಬುದು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಸ್ವತಂತ್ರ, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದ, 1999 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ದೇಶದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಚುನಾವಣಾ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಮತದಾರರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಕುರಿತು ನಿಖರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಫಾರ್ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್ (ಎಡಿಆರ್) ಮತ್ತು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಎಲೆಕ್ಷನ್ ವಾಚ್ (NEW) ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್–2025ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಭಾರತದ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಲ್ಲಿನ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ಆಡಳಿತದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲಿದೆ:

ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಶಾಸಕಾಂಗದ ಸದನಗಳಲ್ಲಿ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಶೇಕಡಾವಾರು:

ಚುನಾವಣೆ	ಶಾಸಕಾಂಗದ ಸದನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಶೇಕಡಾವಾರು
ಲೋಕಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು	542	166	31%
ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರು	346	77	22%
ರಾಜ್ಯಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು	224	47	21%
ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು	4091	816	20%
ಒಟ್ಟು	5203	1106	21%

(ಮೂಲ: www.adrindia.org)

ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಶೇಕಡಾವಾರು:

ಕ್ರಮಸಂಖ್ಯೆ	ರಾಜ್ಯದ ಹೆಸರು	ಶಾಸಕಾಂಗದ ಸದನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಶೇಕಡಾವಾರು
1	ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ	255	86	34 %
2	ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ	403	129	32 %
3	ಕರ್ನಾಟಕ	326	94	29 %
4	ಬಿಹಾರ	360	96	27 %
5	ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ	604	141	23 %
6	ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ	270	57	21 %
7	ತಮಿಳುನಾಡು	281	43	15 %

(ಮೂಲ: www.adrindia.org)

ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಶೇಕಡಾವಾರು:

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪಕ್ಷದ ಹೆಸರು	ಶಾಸಕಾಂಗದ ಸದನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸದರಿ ಪಕ್ಷದ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಶೇಕಡಾವಾರು
1	ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ (ಐ.ಎನ್.ಸಿ)	817	258	32 %
2	ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಜನತಾ ದಳ(ಜೆ.ಡಿ.ಎಸ್)	30	8	27 %
3	ಭಾರತೀಯ ಜನತಾ ಪಕ್ಷ(ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ)	2124	370	17 %
4	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ (ಎನ್.ಸಿ.ಪಿ)	49	6	12 %
5	ಆಮ್ ಆದ್ಮಿ (ಎ.ಎ.ಪಿ)	136	15	11 %
6	ಮಾರ್ಕ್ಸವಾದಿ ಭಾರತೀಯ ಕಮ್ಯುನಿಷ್ಟ್(ಸಿ.ಪಿ.ಐ.ಎಮ್)	84	7	8 %

(ಮೂಲ: www.adrindia.org)

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಫಾರ್ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್ (ಎಡಿಆರ್–2025) ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಒಟ್ಟು 5,204 ಹಾಲಿ ಸಂಸದರು (MPs), ಶಾಸಕರು (MLAs) ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರನ್ನು (MLCs) ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 1,106 (21%) ಸದಸ್ಯರು ವಂಶಾಡಳಿತದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು (31%) ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ (20%) ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು 4,091, ಲೋಕಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು 543, ರಾಜ್ಯಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು 224, ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ 346 ಸದಸ್ಯರನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು: ಕರ್ನಾಟಕವು ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ನಾಲ್ಕನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು 326 ಹಾಲಿ ಸಂಸದರು, ಶಾಸಕರು ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ 94 (29%) ಸದಸ್ಯರು ರಾಜಕೀಯ ಕುಟುಂಬದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ವರದಿ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸರಾಸರಿ (21%)ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯ ಮೇಲೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲೂ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ನಾಯಕತ್ವ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಇದು ಗ್ರಾಮೀಣ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದೆ.

ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದ ಅನುಕೂಲಕರ ಪರಿಣಾಮಗಳು:

ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಂದು ಟೀಕಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ, ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಾತ್ಮಕ ಲಾಭಗಳಿವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಅನುಭವದ ವರ್ಗಾವಣೆ, ನಾಯಕತ್ವದ ನಿರಂತರತೆ, ಆಡಳಿತದ ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಜನರೊಂದಿಗೆ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಇಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಮುಖ ಲಾಭಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ಕೆಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

1. ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ನಿರಂತರತೆ:

ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದೊಳಗೆ ಮುಂದುವರಿಯುವ ಕಾರಣದಿಂದ, ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ನಾಯಕರು ಬರುವಾಗ ಆಗುವ ಅಸ್ಥಿರತೆ, ನೀತಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಇದು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದ ಆಡಳಿತದಿಂದ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಯೋಜನೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

2. ರಾಜಕೀಯ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ತರಬೇತಿ:

ರಾಜಕೀಯ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ನಾಯಕರು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆ, ಚುನಾವಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಆಡಳಿತದ ಸವಾಲುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅನುಭವಾಧಾರಿತ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಜಾಗೃತಿ ಮೊದಲೇ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಈ ಪೂರ್ವ ತರಬೇತಿ ಅವರನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಾಯಕರೆನ್ನುವಂತೆ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

3. ಜನರೊಂದಿಗೆ ಬಲವಾದ ಸಂಪರ್ಕ:

ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ನಾಯಕರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಲವು ಪೀಳಿಗೆಗಳಿಂದ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಜನರು ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮವರಂತೆ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತದಾರರ ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೆ ಇಂತಹ ರಾಜಕೀಯ ಕುಟುಂಬಗಳತ್ತ ಹೆಚ್ಚು ಇರುವುದರಿಂದ, ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವ ಬಲವಾಗುತ್ತದೆ.

4. ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕತ್ವದ ಸುಗಮ ವರ್ಗಾವಣೆ:

ಅಕಾಲಿಕ ಮರಣ, ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ಥಿರತೆ ಅಥವಾ ನಾಯಕತ್ವ ಶೂನ್ಯತೆ ಉಂಟಾದಾಗ, ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ತಕ್ಷಣವೇ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು

ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಶೂನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಗೊಂದಲ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ.

5. ಪಕ್ಷ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಬಲ:

ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ನಾಯಕತ್ವವು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಕುಟುಂಬಾಧಾರಿತ ನಾಯಕತ್ವವು ಪಕ್ಷದ ಒಳಗಿನ ಬಂಡಾಯಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ, ಪಕ್ಷವನ್ನು ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ.

6. ನೀತಿ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ನಿರಂತರತೆ:

ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ನಾಯಕತ್ವ ಮುಂದುವರಿದರೆ, ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳು ಪೀಳಿಗೆಗಳಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ನೀತಿಯ ನಿರಂತರತೆ ಮತ್ತು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ ಕಾಪಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

7. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯಕ:

ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಆಯ್ಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಅಗತ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಜನರ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ನಾಯಕರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

8. ರಾಜಕೀಯ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಗುರುತು:

ಪರಿಚಿತ ರಾಜಕೀಯ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರಾಜಕೀಯ ಗುರುತು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇದು ಮತದಾರರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಜನರು ಅಪರಿಚಿತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗಿಂತ, ಪರಿಚಿತ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುವವರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

9. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸುಲಭ ಲಭ್ಯತೆ:

ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ನಾಯಕರು ಹಣಕಾಸು, ಪಕ್ಷದ ಬೆಂಬಲ, ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಜಾಲ ಇತ್ಯಾದಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಚುನಾವಣೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು.

10. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಪರ್ಕ:

ಪ್ರಮುಖ ರಾಜಕೀಯ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಹಾಗೂ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಸಂಪರ್ಕಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳು:

ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲ ತತ್ವವೆಂದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆ, ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ

ಪ್ರಮುಖ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ಜನರ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವು ಕೆಲವೇ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗುವುದರಿಂದ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಸ್ವತಂತ್ರತೆ ಮತ್ತು ಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಗಂಭೀರ ಹಾನಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

1. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಕುಸಿತ:

ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ, ಜನಮನ್ನಣೆ ಮತ್ತು ಜನಸಹಭಾಗಿತ್ವವಾಗಿವೆ. ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ನಾಯಕತ್ವವು ಜನರ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅಲ್ಲದೆ ಕುಟುಂಬ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆ ಕುಂದುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆ ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆ ದುರ್ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

2. ನಾಗರಿಕರ ರಾಜಕೀಯ ವಿಮುಖತೆ:

ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಗಳು ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. "ನಾವು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲ" ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ, ಇದರಿಂದ ಮತದಾನ ಪ್ರಮಾಣ ಕುಸಿತ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಶಿಥಿಲಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

3. ಅರ್ಹತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ :

ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ನಾಯಕತ್ವವು ಅನುಭವ, ಶಿಕ್ಷಣ ಅಥವಾ ಸೇವೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಕುಟುಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಯುವಕರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತಾರೆ. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

4. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ:

ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಕೆಲವೇ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದಾಗ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಾಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಅಸಮಾಧಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

5. ನಾಗರಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ:

ಸ್ವತಂತ್ರ ನಾಗರಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ಎನ್.ಜಿ.ಒ) ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿಗಳು ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಬಲವಾದ ಸ್ತಂಭಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಇವುಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಕುಟುಂಬಗಳ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ

ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ. ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಹಾಗೂ ಜನಪರ ಧ್ವನಿಯಾಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

6. ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಕೊರತೆ:

ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ನಾಯಕರು ಜನರಿಗಿಂತ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ವಂಶದ ಮೇಲೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ನಿಷ್ಠೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಕುಂಠಿತವಾಗಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ದುರುಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ಬಲ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ.

7. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ:

ದಲಿತರು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಅವಕಾಶ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಎಂಬ ಮೌಲ್ಯಗಳು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿಯುತ್ತವೆ.

8. ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆಯ ಕುಂಠಿತತೆ:

ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಆದರೆ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಭಯದ ವಾತಾವರಣ ಬೆಳೆದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

9. ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ:

ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗುವುದರಿಂದ ಭಿನ್ನಮತದ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ದಮನಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಶಾಂತ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

10. ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ:

ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಿಂದ ನವೀನ ಆಲೋಚನೆಗಳು, ಯುವ ನಾಯಕತ್ವ ಮತ್ತು ಜನಕೇಂದ್ರಿತ ನೀತಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುಂಠಿತವಾಗಿ ಸಮಾಜದ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಚೈತನ್ಯ, ಸ್ವತಂತ್ರತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಬಲಿಷ್ಠ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಹತೆ ಆಧಾರಿತ ನಾಯಕತ್ವ, ರಾಜಕೀಯ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ.

ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಲು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸುಧಾರಣಾ ಮಾರ್ಗಗಳು:

ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ, ಅರ್ಹತೆ ಮತ್ತು ಜನರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ಈ

ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಕೆಲವೇ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತಡೆಯಲು ರಾಜಕೀಯ, ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

1. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕತ್ವ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿರಬೇಕು. ಕುಟುಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಬದಲಿಗೆ ಅರ್ಹತೆ, ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾನದಂಡಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಆಂತರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕಡಿವಾಣ ಬೀಳುತ್ತದೆ.

2. ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ:

ಪಕ್ಷಗಳು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಾಗ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು. ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಟಿಕೆಟ್ ನೀಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಸಮಾನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕು.

3. ಚುನಾವಣಾ ಸುಧಾರಣೆಗಳು:

ಚುನಾವಣಾ ವೆಚ್ಚದ ಮಿತಿ, ಹಣದ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮ ಪ್ರಚಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಣಬಲ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದರಿಂದ ಹೊಸ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

4. ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುವುದು:

ಎಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಒಳಪಕ್ಷೀಯ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕತ್ವವು ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ಜನಮನ್ನಣೆಯಿಂದ ಉದಯಿಸಬಹುದು.

5. ಮತದಾರರ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ:

ಜಾಗೃತ ಮತದಾರರು ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ತಡೆ. ಶಾಲಾ–ಕಾಲೇಜು ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಮತದಾರರು ಕುಟುಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಬದಲಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.

6. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಪಾತ್ರ:

ಸ್ವತಂತ್ರ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ರಾಜಕೀಯ ಕುಟುಂಬಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

7. ಯುವಕರು ಮತ್ತು ಹೊಸ ನಾಯಕತ್ವಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ:

ಯುವಕರು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ಯುವ ನಾಯಕತ್ವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ನಾಯಕತ್ವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು

ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬಹುದು.

8. ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಆಧಾರಿತ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ:

ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಬದಲಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ, ಸೇವೆ ಮತ್ತು ನೈತಿಕತೆಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ನಾಗರಿಕರು ಸಮರ್ಥ ನಾಯಕರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

9. ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆ:

ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ, ಲೋಕ್‌ಪಾಲ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಬಲಪಡಿಸಬೇಕು. ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವ ಅನ್ಯಾಯಕರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಇವುಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಬಹುದು.

10. ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು:

ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸುವ ಕಾನೂನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ಘೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಸಂಘರ್ಷ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಠಿಣಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಇದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು ಹಾಗೂ ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ಉಪಸಂಹಾರ:

ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಮತ್ತು ಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಗಂಭೀರ ಸವಾಲು ಎಸೆಯುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಡಲು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕುಟುಂಬಾಧಾರಿತ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿವೆ. ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಆಳವಾದ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವು ಕೆಲವೇ ಕುಟುಂಬಗಳೊಳಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗುವುದರಿಂದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ದುರ್ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರಾಸಕ್ತಿ, ಅಸಮಾಧಾನ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಸಹೀನತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸುವ ಹಾಗೂ ಜನಪರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ತನ್ನ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅಡೆತಡೆಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಭೆ, ಯೋಗ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಜನಸೇವೆಗಿಂತ ಕುಟುಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗುವ ವಾತಾವರಣವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಚಳವಳಿಗಳ ಸ್ವತಂತ್ರತೆಯನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ, ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಪಕ್ಷಗಳ ಒಳಾಂಗಣ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕತೆ, ಪಾರದರ್ಶಕ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಜಾಗೃತ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಸಕ್ರಿಯ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯಾಧಾರಿತ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಫಾರ್ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ (ಎಡಿಆರ್) (2025). ಅನಲಿಸಿಸ್ ಆಫ್ ಡೈನಸ್ಟಿಕ್ ಪೊಲಿಟಿಷಿಯನ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ. ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ.
2. ಚಿಬ್ಬರ್, ಪಿ., & ನೂರುದ್ದಿನ್, ಐ. (2014). ಡೈನಸ್ಟಿಕ್ ಪಾರ್ಟೀಸ್: ಆರ್ಗಾನೈಜೆಷನ್, ಫೈನಾನ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಇಂಪಾಕ್ಟ್ ಆನ್ ಡೆಮೋಕ್ರಸಿ. ಪಾರ್ಟಿ ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್, 20(2), 277–295.
3. ಆಂಟೋನಿಯೋ ಗ್ರಾಂಸ್ಕಿ ಎ. (1971). ಸೆಲೆಕ್ಷನ್ಸ್ ಫ್ರಮ್ ದಿ ಪ್ರಿಸನ್ ನೋಟ್ ಬುಕ್ಸ್ (ಕ್ಯೂ. ಹೊರೇ & ಜಿ. ಎನ್. ಸ್ಮಿತ್, ಎಡಿಟರ್ಸ್. & ಟ್ರಾನ್ಸ್.). ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್.
4. ಪುಟ್ನಂ, ಆರ್. ಡಿ. (1993). ಮೇಕಿಂಗ್ ಡೆಮೋಕ್ರಸಿ ವರ್ಕ್: ಸಿವಿಕ್ ಟ್ರಡಿಷನ್ಸ್ ಇನ್ ಮಾಡ್ರನ್ ಇಟಲಿ. ಪ್ರಿನ್ಸ್ಟನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್.
5. ಜಾಫ್ರೆಲಾಟ್, ಸಿ. (2012). ಇಂಡಿಯಾಸ್ ಸೈಲೆಂಟ್ ರೆವೊಲ್ಯೂಷನ್: ದಿ ರೈಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಲೋಯರ್ ಕಾಸ್ಟ್ಸ್ ಇನ್ ನಾರ್ತ್ ಇಂಡಿಯಾ. ಪರ್ಮನೆಂಟ್ ಬ್ಲಾಕ್.
6. ಚಂದ್ರ, ಕೆ. (2016). ಡೆಮೋಕ್ರಟಿಕ್ ಡೈನಸ್ಟಿಸ್: ಸ್ಟೇಟ್, ಪಾರ್ಟಿ ಅಂಡ್ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಇನ್ ಕಂಟೆಂಪರರಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್. ಕೆಂಬ್ರಿಡ್ಜ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್.
7. ಮನೋರ, ಜೆ. (2013). ಡೆಮೋಕ್ರಟಿಕ್ ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಡೈನಸ್ಟಿಕ್ ರೂಲ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ. ಡೆಲ್ಲಿ: ಆಕ್ಸ್ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್.
8. ರೂಡೋಲ್ಫ್, ಎಲ್. ಐ., & ರೂಡೋಲ್ಫ್, ಎಸ್. ಎಚ್. (2008). ಎಕ್ಸ್ ಪ್ಲೈನಿಂಗ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಡೆಮೋಕ್ರಸಿ: ಎ ಫಿಫ್ಟಿ ಇಯರ್ಸ್ ಪರ್ಸ್ಪೆಕ್ಟಿವ್, 1956–2006. ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ: ಆಕ್ಸ್ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್.
9. ವೈಷ್ಣವಿ, ಎಂ. (2017). ಡೈನಸ್ಟಿಕ್ ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಡೆಮೋಕ್ರಸಿ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ. ಎಕನಾಮಿಕ್ ಅಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, 52(1), 88–95.
10. ಕೊಠಾರಿ, ಆರ್. (1989). ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಅಂಡ್ ದಿ ಪೀಪಲ್: ಇನ್ ಸರ್ಚ್ ಆಫ್ ಎ ಹ್ಯೂಮನ್ ಇಂಡಿಯಾ. ಅಜಂತಾ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.